1. *Miksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitus ei ole osana T&K-rahoituksen allokaatiota? Miten järjestelmän kokonaisvaltainen kehittäminen perustutkimuksesta alkaen turvataan parlamentaarisen sovun mukaisesti ellei korkeakoulujen perusrahoituksen uraa varmisteta muun T&K-rahoituksen mukaisesti? Tulkintani mukaan ratkaisu on vastoin parlamentaarista sopua.*

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on ohjelmassaan sitoutunut toimeenpanemaan parlamentaarisen TKI-työryhmän ehdotukset siitä, miten Suomen T&K-toiminnan rahoitus nostetaan neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä T&K-rahoituslain mukaisesti. Hallitus on sitoutunut parlamentaarisen TKI-työryhmän linjaamiin TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteisiin ja valtion T&K-rahoituksen kohdentamiseen kyseiset periaatteet huomioiden.

Parlamentaarisen TKI-työryhmän laatimassa ensimmäisessä sekä lausunnoilla olevassa järjestyksessään toisessa valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisessa suunnitelmassa sitoudutaan T&K-järjestelmän kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja tunnistetaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen T&K-rahoituksen lisäämisen tarve. Myös hallitusohjelmassa tunnistetaan korkeakoulujen perusrahoituksesta huolehtiminen edellytyksenä saavuttaa tavoite nostaa T&K-menot 4 % osuuteen bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö esitti palautteessaan valtionvarainministeriön ehdotuksesta valtiontalouden kehyspäätökseksi vuosille 2025–2028 perusrahoitusta korkeakouluille sisällytettäväksi kehyspäätökseen, mutta mahdolliset päätökset tästä jäivät tehtäviksi myöhemmissä vaiheissa T&K-lisärahoituksen kohdentamisessa.

Valtion T&K-rahoituksen lisäyksiä on mahdollista kohdentaa korkeakouluille tavalla, jossa rahoitus kohdentuu T&K-rahoituslain edellyttämällä tavalla täysimääräisesti tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tohtoripilotissa tämä on toteutettu hakumenettelyllä. Korkeakoulujen rahoitusmallien kautta jaettavan rahoituksen ei arvioida soveltuvan valtion T&K-rahoituksen lisäysten kohdentamiseen, sillä mallin kautta kohdentuvaa rahoitusta korkeakoulut käyttävät autonomiansa puitteissa kaikkien tehtäviensä rahoitukseen. Mahdolliset T&K-rahoituksen lisäykset olisi kuitenkin mahdollista kohdentaa korkeakouluille rahoitusmallien perusteella jaettavan rahoituksen suhteessa. Tutkimukseen kohdistuva osuus vaihtelee korkeakoulusektoreittain ja korkeakouluittain, mutta on keskimäärin yliopistosektorilla noin 40 % ja ammattikorkeakoulusektorilla noin 10 %.

Valtion T&K-rahoituksen tähänastisista lisäyksistä yliopistot hyötyvät suoraan tohtoripilottiin kohdennetusta rahoituksesta ja molemmat korkeakoulusektorit EU-vastinrahoituksesta. Ne voivat myös hyödyntää niin Business Finlandin kuin Suomen Akatemian kautta jaettavaa kasvavaa kilpailullista rahoitusta tutkimukseen, T&K-yhteistyöhön ja tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin.

Valtion T&K-rahoituksen lisäyksiä kohdennetaan myös tulevissa budjettimenettelyissä valtion T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelman ohjaamana.